

ИВАН МИХАЙЛОВ ЗА ВРЕДИТЕ, НАНЕСЕНИ НА МАКЕДОНСКОТО ДВИЖЕНИЕ ОТ БЪЛГАРСКИЯ И СВЕТОВНИЯ КОМУНИЗЪМ

„Иван Михайлов заема едно от първите места между лидерите антикомунисти, които с максимална енергия са се борили срещу узурпиранията на интернационалния болшеvizъм. Той спаси македонското движение от червената инфилтрация, прочиствайки го основно от елементите, които се домогваха да го унищожат.“ Като че нищо повече не може да се каже към думите на Б. К. Агопян в неговия доклад пред Аржентинската академия за исторически изследвания.

Още преди да застане начело на Вътрешната македонска революционна организация (ВМРО), Иван Михайлов, като един от най-доверените

хора на Тодор Александров, е не само в течение на преговорите с представителите на Българската комунистическа партия (БКП), но и участва в тях през 1923 г. за постигане на договореност да не се вдига Септемврийското въстание в Пиринска Македония. По този повод Т. Александров в декларация на ЦК на ВМРО от 2 август 1924 г. пише: „Комунистическата партия в България чрез своя идеолог по македонските работи Димитър Хаджидимов обяви безмилостна борба срещу македонското освободително движение и срещу ВМРО и нейните водители Тодор Александров и Александър Протогеров, като с това насърчаваше разкола в редовете на организацията.“

Отначалото „Работнически вестник“ - орган на Комунистическата партия, се пълнеше с най-жлъчни статии и закани против Македонската организация и нейните водители. По-късно комунистите образуваха емигрантски комунистически съюз в България с орган вестник „Освобождение“ - редактиран от същия х. Димов, пак с цел да цепят македонската емиграция и да спъват правилното развитие на македонското освободително движение.

Въпреки тая борба Македонската организация крепнеше и се засилваше. Това не даваше мира на комунистическите идеолози, които проповядваха, че Македония ще получи своята свобода само ако ВМРО стане комунистическа и след като се болшеvizират балканските държави, Европа и светът чрез болшевишка революция. За да унищожат и отслабят „буржоазната“ национална македонска революционна организация, хаджидимовци се опитаха да завземат известни райони в Македония, за която цел улесниха разбойниците Ил. Пандурски, Чочков, Георги Воденски и други да заминат с чети в Малешевско.

След като македонската организация наказва дупнишкия кмет комунист д-р Петров - един от идеолозите на тая политика и ятак на бандата на Пандурски, и

след като биде разбита и пръсната тая разбойническа банда, а нейните остатъци от Пандурски, Чочков, Воденски и Хр. Умленски се предадоха на сърбите заедно с оръжието си и с болшевишката си униформа - на шапките им бе извезана емблемата на комунистите чук и сърп и станаха сръбски потераджии, българските комунисти по заповед от Москва промениха своята тактика към ВМРО. Те поискаха среща с пълномощници на организацията, защото имали нареждане от III Интернационал да помагат на всички национални организации, които се борят за своята свобода.

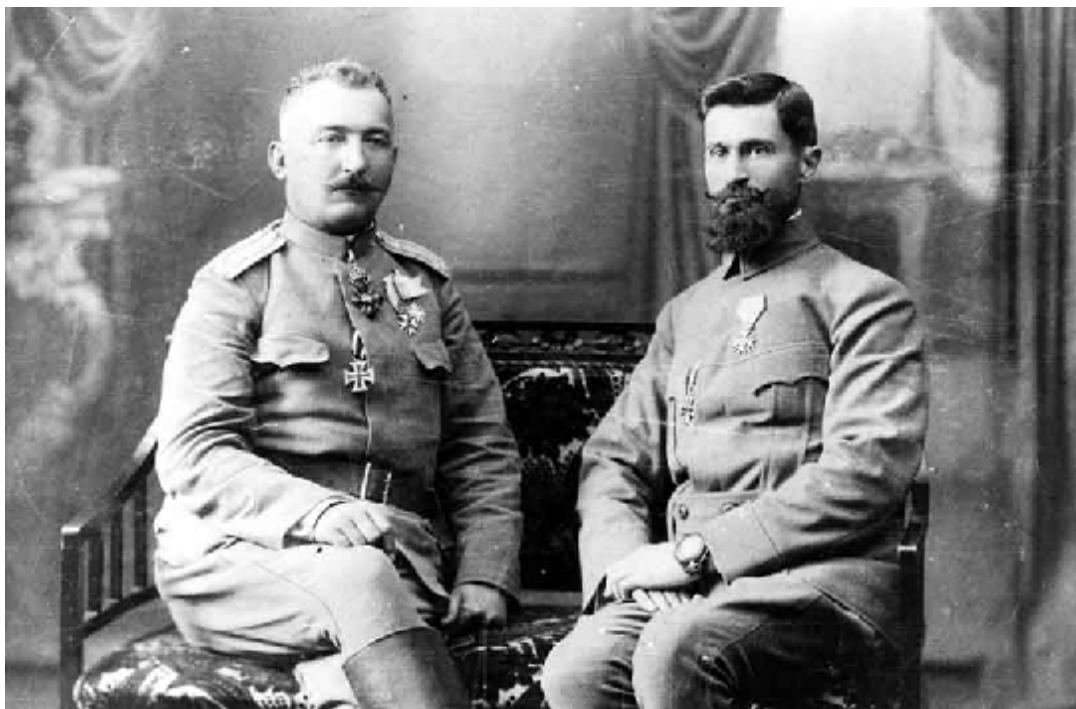
Преди да стане тая среща, Централният комитет на организацията бе пратил ултимативно писмо до Централния комитет на Комунистическата партия в България, с което, като изтъкваше заловените данни за съучастничество на комунистическите водачи от Джумая, Дупница и София в опита чрез тая банда да завземат райони на организацията, искаше в известен срок: 1) да се отстранят от Джумая и Дупница комунистическите ятаци на бандата Пандурски и сие, и 2) да се разформирова емигрантският комунистически съюз и да се спре вестник „Освобождение“. До август 1923 г. комунистите не изпълниха тези искания на организацията, а ги отлагаха с разни молби.

В края на август същата година в една среща между двама от водителите на ВМРО [единият от тях е Иван Михайлов - бел. Ц.Б.] и Хр. Кабакчиев и Ив. Илиев от страна на Българската комунистическа партия последните заявиха, че са разформировали комунистическия емигрантски съюз и спрели в. „Освобождение“ и поискаха ВМРО да ги остави свободно да водят борбата с правителството на Цанков.

Правилно разбрана тяхната мисъл, отговори им се от името на ВМРО в смисъл: „Македонската организация, съгласно своите наредби и традиции, не се меси във вътрешните работи на Царство България. Ако бъде предизвикана обаче, тя ще се разпрavia с предизвикателите, които, каквито и да са и дето и да се намират те.

Понеже Стамболийски и сие се опитаха в съгласие със сърбите да избият македонските водители и да унищожат ВМРО и понеже те водеха противомакедонска политика, Организацията води борба с тях и чрез своята отделна борба улесни морално задачата на борците от 9 юни. Организацията не се интересувахе кои лица ще заместят правителството на Стамболийски - ние може би последни узнахме състава на новия кабинет. Що се отнася до намеренията на българските комунисти, ВМРО не одобрява приготвянията им за кървави междуособици, защото с това излага на сигурен риск съществуването на България. Даже и да се създаде работническо-селско правителство в България, съседите ѝ Сърбия, Румъния и Гърция, па и Великите сили не ще търпят подобно правителство и ще смажат и поделят България. А ние предпочитаме да съществува независима България, даже управлявана от авантюристи като Стамболийски, отколкото да бъде окупирана от гърци и сърби, и румъни. Поради това, ако избухнат междуособици в Македония под българска власт, Организацията ще ги смаже безмилостно, а в стара България съчувствениците ѝ определят поведението си като свободни граждани съгласно своите разбирания, без ВМРО да отговаря за делата им. Съгласно чл. 3 от

правилника на Организацията те не се броят членове на последната.” Иван Михайлов е в течение и на преговорите с представителите на съветското правителство и на Коминтерна. Той е и водачът, който трябваше да неутрализира и да отстрани опасността от включването на ВМРО в сферата на коминтерновските планове, началото на което беше сложено с Виенската авантюра през май 1924 г. Тогава се подписа Майският манифест, който не само тежко засегна македонското революционно и легално движение, но и завърши с убийството на Тодор Александров.

Ген. Александър Протогеров и Тодор Александров

На 20 август 1924 г. Тодор Александров и ген. Александър Протогеров ще защитят позицията на ЦК на ВМРО спрямо съветското правителство и БКП в писмо до Петър Чаулев със следните думи: „Как ти не се позамисли, когато виждаше, че главната задача на Бергмановци [съветските представители - бел. Ц.Б.] е да се свали правителството на България и не за това, че е на власт тая или оная буржоазна партия, но главно за да се даде властта в ръцете на болшевиките и то целия свят да разбере, че тая болшевишка власт се настанява в България благодарение на ВМРО. Още щом се прокламира, че ВМРО е болшевишко оръдие, навсякъде ще ни считат вълн от законите и малкото симпатии, които имаме в общественото мнение в света и в официалните среди, ще ги загубим. Я прочети внимателно самичък манифеста и всички други книжа и ще видиш каква е била тенденцията на Бергмановци - нищо друго, освен разорението на организацията и на българското племе. Е, може ли ние да станем предатели на родната Македония и на племето, когато ние сме посветили живота си на тях? Манифестът направи ужасяващо впечатление в цяла България и във всички македонски среди; същото впечатление е направило и във всички обществени среди в Европа, които боравят с нашите работи. Да не се забравя, че много голяма част от общественото мнение в света, а и безусловно всички държави, освен СССР, са буржоазни или

социалдемократически; че СССР няма абсолютно никакво значение при разрешението на световните проблеми, а наопаки, не само тя е изолирана, на нея се гледа на държава, която носи навсякъде разрушение. Като така помислюваш ли какво ще стане нашето дело, когато ще ни считат като разрушителен елемент на Балканите, а не като организация, която се бори за свободата на един малък народ? Помислюваш ли какво ще кажат всички балкански държави, па и цяла Европа, на които ние обявяваме война като врагове на СССР? Няма ли ние да станем причината да се окупира и раздели България поради този страх от болшевизма, който ще насаждаме ние? Или като апелираме към всички македонци и българи да дойде на власт в България комунистическо правителство, ти не мислиш ли още при първия признак, че комунистите ще вземат властта, веднага ще бъде окупирана България, а Петричкия окръг ще си го разделят сърби и гърци и на организацията ще турим кръст? Та СССР ли ще дойде да спасява и България, и Организацията?”

Иван Михайлов

В първите дни на септември 1924 г. Иван Михайлов ръководи акцията на ВМРО по ликвидирането на комунистите и ренегатите в македонското движение. През следващото десетилетие, когато той стои начело на ВМРО, Михайлов организира не само борбата срещу окупаторите - сърби и гърци, на Македония, но и срещу вредителствата на комунистите и присъединилите се към тях протогеровисти.

Особено активно той се противопоставя на комунистическата догматика и фразеология по националния въпрос и особено по македонския във времето, когато е в емиграция след Втората световна война. Неговите книги и безброй

статии удрят сериозно комунистическата идеология, която той подлага на убийствена критика. Перото му става не по-малко опасно, както в предните десетилетия беше оръжието му. Вероятно по този повод министърът на вътрешните работи, комунистът Антон Югов, ще запише в личния си бележник едно достатъчно красноречиво изречение, което не се нуждае от коментар: „Да се елиминира Иван Михайлов!“. Врѣх в неговото творчество безспорно са четирите обемисти тома с неговите спомени, които Христо Огнянов сполучливо определи като „енциклопедия на македонското освободително движение“, но те, естествено, се допълват и от книгите му „Македония - Швейцария на Балканите“, „ВМРО“, „По трънливия път на македонското освободително дело“, „Македонската освободителна борба и превратът от 19 май 1934 год.“ и стотиците негови статии, публикувани главно на страниците на в. „Македонска Трибуна“ и в емигрантския печат, и не малко брошури („Как се бранеше народът в Македония“, „Как пишеха нашите народни будители и герои“, „Изкористваната свещена простота“, „Относно книгата на Д. Казасов „Видяно и преживяно“, „Истинският образ на неуравновесения Кр. Мисирков“, „Професор Степан Антоляк добре се измъкна“ и др.), печатани главно в САЩ от редакцията на в. „Македонска Трибуна“, в които се напомнят славни моменти от борбите на македонските българи за национална и църковна независимост.

Може би малко хора знаят, че една от ранните и сериозни критики срещу сталинистката теория по националния въпрос е не от кабинетен учен, а от Иван Михайлов и то по времето, когато този експеримент с народите от Източна Европа набираше скорост. Става дума за книгата му „Сталин и македонският въпрос“. Макар че е издавана неколккратно, тя все още остава непозната. Първоначално е печатана като поредица от статии във в. „Македонска Трибуна“, последвана в две задгранични издания (на български през 1947 г. и на английски през 1948 г.), а през последните години е публикувана и в Отечеството. В тази основна книга на Ив. Михайлов, от български национални и от общочовешки хуманни позиции, македонският революционер по най-категоричен начин громи всички принципи, които Йосиф В. Сталин застъпва още през 1913 г. в брошурата си „Марксизмът и националният въпрос“. Тук бих искал да припомня паралела, който може да се направи между двамата революционери, представители на различни идеологии. Когато Сталин пише брошурата си в началото на 1913 г. и я издава под псевдонима си Коба Сталин, е хвърлен в затвора от руските власти. Аргументираната критика срещу него Ив. Михайлов пише в нелегалност в емиграция, като я подписва с псевдонима си Македоникус. И двете книги първоначално излизат като поредица от полемични статии, а след това са отпечатани като брошури. Книгата на Ив. Михайлов е най-големият български удар срещу теорията на сталинизма по националния въпрос, превърнала се в продължение на десетилетия не само в догма, но и в действителна заплаха за потиснатите народи по света. След излизането на книгата му „Сталин и македонският въпрос“ Ив. Михайлов издава брошурата си „Цола Драгойчева пише „история“...“ (1972 г.), публикувана и на страниците на в. „Македонска Трибуна“, а през 1983-1984 г. в сп. „Демократически сговор“ публикува статията си „Предателството на Българската комунистическа партия към българщината“. И в тях Ив. Михайлов продължава по най-аргументиран начин да отстоява истината по българския национален въпрос, служейки си с конкретни факти от дейността на ВМРО през

времето след 1923 г. Ненапрасно критиката му е насочена срещу първия том от спомените на висшия функционер на БКП Цола Драгойчева „Повеля на дълга“, част от която първоначално беше публикувана като брошура - „Из моите спомени. На класови интернационалистически позиции“. Спомням си как през втората половина на 70-те години на миналия век те се издаваха и преиздаваха и се изучаваха и обсъждаха на всякакви нива в рамките на тогавашната политическа просветна година, на ОФ събрания и на открити и закрити партийни събрания. След тази книга, която беше предхождана от справките на Института по история и Института за български език при Българската академия на науките по македонския въпрос, сборниците с документи за Македония и новите издания на проучванията на Васил Кънчов и на проф. Йордан Иванов интересът към македонския въпрос беше възроден и започна открито да се говори и пише по него, макар че съществуваха рамки за позволеното. Стана нещо немислимо доскоро. Издадени бяха инкриминираните и забранени изследвания и мемоари на Христо Силянов и проф. Любомир Милетич и премълчаваните книги на П. К. Яворов („Гоце Делчев. Биография“ и „Хайдушки копнения“). Макар че спомените на Ц. Драгойчева бяха колективен труд на учени и партийни функционери и въпреки положителната роля, която те изиграха в България за тогавашния момент, в тях има и много неточности и левичарски внушения, резултат от „класово-интернационалистичните позиции“ на мемоаристката, която теоретизира и върху важния въпрос за марксизма и националния въпрос. Именно това и неточностите накараха Ив. Михайлов да влезе в аргументиран спор с Ц. Драгойчева, нещо, което вече беше правил и към неточностите и манипулациите в Димо Казасовите и Сулцбергеровите спомени.

Георги Димитров

През 1963 г. на Мартенския пленум на ЦК на БКП Тодор Живков отправя за пръв път официална критика срещу извращенията и престъпленията по македонския въпрос от Георги Димитров, БКП и Коминтерна.

Сега ще ви предложи да се запознаете с оценката на Ив. Михайлов за злосторничествата на българския комунистически водач Георги Димитров в три свои публични изявления.

В разговор на кореспондент на в. „Македонска Трибуна“ с Иван Михайлов през ноември 1978 г. му се задава въпросът: „След 1912 г., т. е. откакто турското управление биде изместено от Македония, кой прибягна до денационализация над местното население?“ Ив. Михайлов отговоря следното: „Само в Пиринската част на Македония никой не е прибягвал до денационализация. Местните българи останаха такива, каквито ги завещаха вековете. За кратко време комунистът Георги Димитров заговори за македонска нация, но скоро Българската комунистическа партия се сепна, бламира по деликатен начин своя шеф Димитров. Не е напълно ясно и досега дали той толкова се е увлякъл в своя интернационализъм, та е пожелал да започне с опит над българи за националното им обезличаване; дали е искал да се стигне до независима Македония и да се даде вече на жителите политическото име македонци (както в Швейцария) и дали югославският натиск тогава го заставил да се хареса на Белград с някакви временни съображения, с точност не може да се каже. Но е факт, че такива стъпки за отричане от собствената народност, сред която лично си роден, е може би единственото явление в модерна Европа. И то, повтарям, биде обречено на забрава, но и на неодобрение дори сред чужденци.“ (Вж. в. „Македонска Трибуна“, бр. 2658, 16 ноември 1978 г.)

Отново на 1 октомври 1989 г. Ив. Михайлов отговаря на зададени му на 21 септември с.г. въпроси от скопския журналист Борис Вишински. На третия въпрос на Вишински: „Историците не само в балканските земи, ами и по-нашироко, до днес спорят около това кой стои зад убийството на крал Александър Карагеоргиевич. Едни пишат, че това е дело на ВМРО, други, че е дело на Хитлерова Германия, трети загатват, че са били замесени пръстите на Съветския съюз. Неотдавна можахме да прочетем в белградското шовинистическо списание „Дуга“ (2.09.1989 г.), че зад това убийство стои Димитър Влахов. Вие досега почти нищо не сте казали, а дали можете да дадете някакво обяснение по този случай?“, Ив. Михайлов отговаря следното: „Убеждението на оня, който прекъсна дните на Александър Карагеоргиевич в Марсилия, и настроението му - разбираемо е - са убеждение и настроение на цялата ВМРО. Впрочем нашият народ правилно е отговорил чрез песни откъде е дошло наказанието на престъпния коронован глава в Белград. На мене не е известно, че в наказанието на Ал. Карагеоргиевич били замесени пръстите на Хитлерова Германия и на Съветския Съюз. Нищо друго, чини ми се, не би будило толкова отвращение, колкото едно приписване на този подвиг на Димитър Влахов. Всички усилия, в която и да е посока, на Димитър Влахов са носили само полза за сръбския крал. А тяхната така наречена „ВМРО - обединена“ е една долнопробна измислица на Георги Димитров. Сам Георги Димитров е казвал, че тия две думи „ВМРО - обединена“ е лична негова измислица. Това е писано и в едно печатно издание на приятели на Георги

Димитров от Америка, че ВМРО - обединена е негова измислица." (Вж. сп. „Дело“, Скопие, бр. 373, 22 декември 2000 г., с. 18-23, 60-62.)

Георги Димитров

За последен път Ив. Михайлов се връща на зловещата роля, която изиграва БКП и Г. Димитров по македонския въпрос, в последното си интервю пред софийския вестник „Труд“. На въпроса: „Впрочем какви бяха отношенията Ви с БКП, след като поехте ръководството на ВМРО? В какво се състояха главните противоречия? Кое разграничаваше Вашата организация - ВМРО, от попадналата под влияние на комунистите ВМРО (обединена)? Какъв според Вас е реалният исторически принос на двете организации? Сега смятате ли за грешка, че не се ориентирахте към сътрудничество с БКП и със Съветския съюз?“, Ив. Михайлов отговаря следното: „Не съществуваха всъщност никакви отношения и никакви противоречия не е имало, след като не е имало отношения. Ние въобще не признавахме в лицето на ВМРО (обединена) никаква друга ВМРО. Всички нашенци, включени или сближени въобще с някоя партия в България, никога не признавахме за част от ВМРО. Що се отнася до Протогеров, неговото желание бе да се проявява като генерал и във ВМРО, където обикновените четници бяха и маршалите, и войниците. На мнозина сериозни хора бе станало известно до каква степен Протогеров бе ангажирал духа си със завист спрямо Тодор Александров. Това особено изразително схванах в един разговор със Симеон Радев. Но и други хора ми посочваха това явление.

В така наречените братоубийства главната роля са изиграли сръбските и комунистически фактори. Доста пари от сръбски източник се потрошиха, за да

се поддържат така наречените протогеровисти. Още навремето се узнаха чуждите пипала, извори на средства, и лица, числящи се в Българската комунистическа партия, а някои и без партийни знаци. Вестник „Нова Македония“ от 19 август 1949 г. изнася някои данни за ролята на Сръбското посолство в София и неговите чуждестранни съюзници, включително звенарите, във връзка с горекананите убийства.

Историческият принос на истинската ВМРО бе в това, че тя извършва всички бойни дела срещу поробителите на Македония. А ВМРО (обединена) бе само едно партийно използване на названието ВМРО и то пак за привличане на повече членове към комунистическата партия.”

Иван Михайлов

А на въпроса на журналиста от „Труд“: „Кой носи историческата вина за денационализацията на българския народ на територията на СР Македония?“, Ив. Михайлов отговоря: „Най-голямата вина за погазването на българската народност във Вардарска Македония носят белградските управници, а след тях ония, от Вардарска Македония, които имат сръбско възпитание и подпомагат белградските планове. Но тук трябва да споменем и срамотната отговорност на Георги Димитров, който заедно с комунистическата си партия караше насила нашите братя в Пиринска Македония да се декларират като отделна македонска народност, т.е., че не са българи. По този повод женевският професор Алдо Дами писа в брошурата „Фаталите българи“, че не познава друг случай в историята, когато някой се заема доброволно да отрича собствената си народност.”

На следващия въпрос на журналиста: „Имате ли мнение за Тито? За Георги Димитров?“, Михайлов отговаря: „За Тито ще кажа, че сърбите могат да бъдат доволни от него. Но допускам, че и някои чужди фактори са били доволни. Мнението ми за Георги Димитров е, че той нийде не е изтъквал, че е българин от Македония. Не виждам никаква негова заслуга към българщината, за да му издига тя мавзолей.“

С горните въпроси е свързан и следният въпрос към водача на ВМРО: „Имате ли сведения колко членове на ВМРО са осъдени от Народния съд след 9 септември 1944 г. в България, колко са убитите и репресираните? Според Вас в какво се е състояла вината им?“, Ив. Михайлов, както винаги, е безкомпромисен в отговорите си: „Не съм в състояние да дам точни сведения по тези въпроси. Вината на всички пострадали хора на ВМРО е в това, че са смятали ВМРО да е на прав път. Противниците на ВМРО, на първо място сърбите и комунистите, са се водили от убеждението, че тия хора никога не биха тръгнали по техния ум. Нашироко по България се говорело, че комунистическата власт около 1945-1946 година е предала на титовци мнозина, за да бъдат там съдени и осъждани, а някои сигурно са избити и без всякакъв съд.“ (Вж. в. „Труд“, 25-28 юни 1990 г., бр.123-126.)

След това интервю и след интервюто с Иван Михайлов, което беше излъчено по Българската национална телевизия, българската комунистическа преса нададе за пореден път вой както срещу Иван Михайлов, така и срещу патриотичната михайловистка българска организация ВМРО и който вой за пореден път намери подгласници в Скопие и в Белград.

Тези последни изявление ви цитирах, за да се убедите, че Ив. Михайлов както беше последователен в преследването на идеите и целите на българската ВМРО, така беше последователен през целия си живот и в своя антикомунизъм. И заради тази негова последователност и всеотдайност към подобряването съдбата на поробените българи, са многобройните опити за дискредитирането му след неговата смърт от наши съвременници в България и от скопските манипулатори , които опити, независимо от големите тиражи и обеми, се оказаха до един неуспешни. Това се отнася и за всички бъдещи опити, тъй като те трябва да спорят с огромното му обективно и категорично българско творчество!

Цочо В. Билярски